

агресивності, зокрема політичної, соціальної, релігійної, адже нетерпимість – це одне з найскладніших масштабних протиріч сучасності і веде до гострого протистояння, руйнує взаємоповагу і призводить до негативної зміни системи людських відносин.

«Проблема виховання толерантності мусить об'єднати різних людей, насамперед фахівців різних напрямів і рівнів – психологів, педагогів, вихователів, керівників, лідерів і рядових фахівців, а також представників різних вікових груп (дітей і підлітків, дорослих та молодь), людей різних країн, національностей, конфесій, гендеру» [2, с. 114].

Важливість виховання толерантності в сучасних студентів зумовлена ступенем залучення майбутнього фахівця в духовне життя світової спільноти шляхом якісного виконання ним своїх професійних обов'язків у суспільному розподілі праці, що передбачає правила адекватної поведінки у професійному середовищі і в суспільстві загалом, розвитком їх освітньої мобільності завдяки зростанню кількості міжнародних контактів і полікультурних зв'язків. Проблема виховання толерантності з метою формування культури міжособистісних взаємин у студентів закладів вищої освіти є найбільш актуальною в умовах соціокультурного середовища для поліпшення якості життя. Адже від рівня сформованості толерантності залежить культура взаємин між людьми, ефективність розвитку тієї чи іншої сфери, країни загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>.
2. Міріманова М. Толерантність як проблема виховання. Розвиток особистості. 2002. № 2. С. 104–115.

Очеретяна Олена Іванівна
Науковий керівник – доктор філос. наук, проф. Радіонова Н.В.
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДІ

Людині в сучасному складному та багатовимірному суспільстві необхідно мати таку якість, яка сприятиме реалізації її ідей, і така якість є – критичне мислення. Уміння мислити критично, сприяє адаптації особистості постійно мінливому суспільстві. Особистість, що критично мислить здатна формулювати питання та шукати на них відповіді, формулювати свою точку зору та аргументовано її відстоювати, виявляти перевірені дані, що базуються на надійному джерелі [1, 3]. Критичне мислення сприяє розвитку таких якостей, як: допитливість, критичність, самоосвіта та самовиховання. Однією з проблем молодого покоління є низький рівень уміння отримувати достовірну інформацію та оцінювати отримані знання, а також низькі навички працювати

та приймати спільні рішення. Саме тому розвиток критичного мислення є одним із пріоритетних напрямків формування особистості сучасної молоді людини.

У психології критичне мислення пов'язані з процесами пізнання: вмінням оцінювати роботу думки, вмінням наводити докази за і проти, вмінням аналізувати тощо [2]. У педагогіці критичне мислення розглядається з погляду способів та методик його розвитку, які способи та методи ефективно формують вміння формулювати питання, аналізувати дані, відокремлювати факти від вигадок, робити висновки тощо [4].

Методика розвитку критичного мислення ґрунтується на застосуванні філософських, педагогічних та психологічних прийомів. Суть даних прийомів у роботі з інформацією, як у групі, і індивідуально («система кластерів», «переплутані логічні ланцюжки», «ключові слова», графічні методи організації матеріалу та інших.). Використання спеціальних технологій сприяє підвищенню мотивації молоді до пізнавальної діяльності.

У педагогічній практиці існує наступний ряд прийомів, що сприяють розвитку критичного мислення: «маркування тексту», «мозковий штурм», «інсерт», «написання анотацій та рецензій», «аналіз критичної статті» та ін. Суть даних прийомів полягає в тому, щоб на початковому етапі зацікавити молоду людину (активізувати дослідницьку здатність), а потім дати можливість йому провести аналіз та узагальнення матеріалу, перевірити набуті знання.

Таким чином, формування навичок критичного мислення дозволить розвинути у молоді людини новий стиль мислення, який характеризується відкритістю, гнучкістю, рефлексивністю; розвинути різні якості особистості, такі як комунікативність, креативність, мобільність, самостійність, відповідальність за власний вибір та результати своєї діяльності; стимулює самостійну пошукову діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дегтярьова Н. В., Руденко Ю. О., Тутова Н. О., Вернидуб Г. О. Практичні аспекти формування умов розвитку критичного мислення здобувачів. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2022. № 3 (3). С. 316–327.
2. Кічук Н., Воробйова А. Критичне мислення як передумова конструктивного розвитку здатності майбутнього фахівця до інноваційної діяльності. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 9 (15). С. 434–445.
3. Набатов С. М. Актуальні проблеми розвитку навичок критичного мислення в науковому дискурсі. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 3. С. 28–33.
4. Matviienko I. S. Критичне мислення як «soft skill» для людини XXI століття. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2022. № 13 (2). С. 99–104.